

Infokaart Kunstkabinet

Identificatie museumobject:

- **Naam/titel:** Kunstkabinet met palissander)(rechts van de haard)
- **Datum:** 1650-1699 (ca. 1675)
- **Plaats van oorsprong:** Antwerpen
- **Uitvoerder:**
  - * Vervaardiging meubel: Hans Jordaens (meubelmaker)
  - * Schildering bijbelse tafereeltjes: toegeschreven aan (schilder) Hans Jordaens III
- **Materialen:** eikenhout, zachthout, lindehout, perenhout, palissanderhout, ebbenhout, esdoornhout, **ivoor**, **messing**, **schildpad** (materiaal), **koper**, olijfhout, messing, **brons**, **olieverf**
- **Zaal:** 2

Korte beschrijving:

Een **kunstkabinet** (of rariteitenkabinet) is een luxemeubel waarin je waardepapieren en kleine waardevolle voorwerpen kunt bewaren: juwelen, munten, **textiel**, schelpen, stenen, opgezette dieren... Zowel de wonderen van de natuur als kostbare

kunstvoorwerpen die door mensen werden gemaakt werden erin opgeborgen. Daarom beschikken ze vaak over geheime **laden** en dubbele **bodems**. Dit exemplaar van omstreeks 1675 is uitgevoerd met **luxematerialen**, zoals ebbenhout, schildpadhoorn, ivoor en verguld brons. Op de witmarmeren **paneeltjes** zijn **bijbelse** taferelen geschilderd. De **opdrachtgever** was een Moretus, maar we weten niet precies welke.

Verdiepende informatie:

Kunstkabinetten waren tot een eind in de 17de eeuw een befaamd Antwerps product, dat massaal werd **geëxporteerd**. Dit kunstkabinet maakt deel uit van één van de drie stukken waarvan we zeker weten dat ze deel hebben uitgemaakt van het **erfgoed** van de Moretussen. De gebruikte materialen zijn zeer kostbaar. Zo'n kunstkabinet vormde eigenlijk een privé museum van een rijke burger of vorst. Men was in die tijd zeer geïnteresseerd in **exotische** landen, planten en dieren. Het doel was het **systematiseren** van kennis.

Talking Points:

1. Deze kast komt van de IKEA
2. In deze kast zitten de vier windstreken verstopt
3. Dit is een brandkast
4. Elke Antwerpenaar had zo'n kast in de 17de eeuw
5. Deze kast past perfect in mijn keuken

Extra tips ter bespreking/verwerking (tijdens museumbezoek of in de les):

- Kijk eens goed naar de verschillende gebruikte materialen en probeer ze te benoemen.
- De leerkracht kan het volgende benadrukken:
- In de 15de en 16de eeuw werden ontdekkingsreizen gemaakt naar exotische oorden. De voorwerpen die mensen meenamen van die verre reizen bewaarden ze soms in kunstkabinetten.
- De privéverzamelingen die ontstonden door de kunstkabinetten stonden mede aan de basis van het ontstaan van musea.
- De leerkracht kan vragen: Wie heeft er een verzameling? Wat verzamel je? Hoe bewaar je dat? Hebben jullie geheime plaatsen waar je iets kunt verstoppert?

Gerelateerd vakjargon met alternatieven/synoniemen:

- **Kunstkabinet:** Een kunstkabinet (of rariteitenkabinet) is een luxemeubel waarin je waardepapieren en kleine waardevolle voorwerpen kunt bewaren: juwelen, munten, textiel, schelpen, stenen, opgezette dieren...
- **Palissanderhout:** fijne, harde en dichte houtsoort voor meubels
- **Ivoor:** hard, wit materiaal dat bestaat uit been van slagtaganden van bv. olifanten
- **Messing:** mengsel van koper (=rood/geel metaal) en zink (blauw wit metaal)
- **Schildpad:** reptiel of kruipdier met een schild
- **Brons:** mengsel van de metalen koper en tin
- **Olieverf:** een verfsoort, een mengsel van pigment (zeer fijn gekleurd poeder) met, als bindmiddel, een plantaardige drogende olie
- **Textiel:** alles wat geweven is, stoffen
- **Kunstvoorwerp:** voorwerp dat als kunst beschouwd wordt omdat het bv. heel verfijnd is gemaakt

Opdracht Talking Points - Infokaart Kunstkabinet (voor leerkracht)

- **Luxematerialen:** kostbare materialen
- **Paneel:** schilderstuk op hout
- **Bijbels:** afkomstig uit de bijbel
- **Systematiseren:** ordenen
- **Exporteren:** naar het buitenland uitvoeren, verhandelen
- **Erfgoed:** bezittingen die bij erfenis (wat een overledene nalaat aan bv. zijn/haar familie) overgaan naar iemand anders
- **Exotisch:** zoals men vindt in verre landen
- **Opdrachtgever:** iemand die de opdracht (bv. voor een kunstwerk) geeft

Meer informatie over dit museumobject (bronnen):

1. Objectnummers: MPM.V.II.01.002 en MPM.V.IV.024
2. <http://search.museumplantinmoretus.be/Details/fullCatalogue/149314>
3. <http://search.museumplantinmoretus.be/Details/fullCatalogue/208612>
4. <http://www.museumplantinmoretus.be/nl/pagina/kunstkabinet-met-palissander>
5. Francine De Nave, *Bezoekersgids Museum Plantin-Moretus. Boekdrukken en uitgeven vóór 1800*, Antwerpen 2002, p. 22.
6. Patrick De Rynck, *Museum Plantin-Moretus Prentenkabinet*, Antwerpen, 2009, p. 10.